

KERSTFEEST IN PAPOEALAND

ALB. J. DE NEEF

In het aardige, kleine paaldorp Mantenboe, gelegen in een mooie vallei van Papoealand, wilde ik dit jaar de Kerstdagen doorbrengen. Ik wist, dat de Papoea's in het bergland mijn komst met groote blijdschap zouden begroeten en de eerstelingen daar mij met alle hartelijkheid zouden ontvangen. Die eenvoudige menschen hadden op zulke feestdagen ook behoefte aan gemeenschap en ik kòn nu gemakkelijk weg, *wilde* ook weg, omdat de ruime zendingswoning op onze post Seroei mij te ruim en te stil was geworden, nu mijn vrouw en kinderen mij waren vooruitgereisd naar Holland.

Andere jaren hadden we met de Papoesche Christenen heerlijke Kerstfeesten gevierd. Dan was onze woning het middelpunt geweest van de feestelijkheid.

Maar dit eerste Kerstfeest, dat ik zonder mijn gezin zou vieren.... ik zag er tegen op en daarom stond mijn besluit vast, er op uit te trekken, ver het bergland in.

De toebereidselen voor den tocht waren spoedig gemaakt. Een paar van mijn huisjongens zouden meegaan en de bagage dragen. In de goeroewoning ¹⁾ te Mantenboe zou ik logeeren.

Een voetreis naar Mantenboe

Van mijn voetreis naar Mantenboe zou ik een beschrijving kunnen geven, die nieuwe stof bood voor het bekende

¹⁾ Goeroe — Inlandsche helper.

thema: „hoe warm het was en hoe ver.” Hoe geheel verschillend van de „donkere dagen voor Kerstmis” zijn de tropen-zonnige dagen in Papoealand! Voor de vele mensen in Holland, die Kerstmis vieren *zonder* Christus, die in „de stemming” moeten komen door allerlei uiterlijke dingen als daar zijn de gezelligheid van licht en haardvuur — warme spijzen en radiomuziek, kleurige etalages en drukte, ja, vooral veel drukte, zouden de stilte van de rimboe, de verlatenheid van een klein bergdorpje en de rust van een verscholen vallei al heel weinig medewerken om in de ware stemming te komen. Waar natuur en samenleving in Holland medewerken om dit feest niet te vergeten, daar werken zonnehitte en rust in Papoealand mede om den Hollander, die daar zijn pad gaat, volkomen in de war te brengen. „Is dit nu Decembermaand?” vraagt hij zich verbaasd af. Hij mist alles wat in zijn ver vaderland hem aan Kerstmis herinnert. Hij zou zeker niet tot feestvieren komen als hij het van uiterlijke dingen moest krijgen.

* * *

Reeds vroeg in den morgen, toen de zon nog maar net even boven het hoge plateau van den tafelberg van Seroei was komen uitkijken, stapte ik al door het vochtige alang-alanggras van de kustvlakte, genietend van het verre uitzicht op den diepblauwen oceaen. Hier en daar plekte tegen het blauw een zeiltje van een prauw als een fel roodbruin driehoekje. De hoge kokospalmen aan het strand blonken in den hellen schijn van de morgenzon. Mijn stevige schoenen waren doornat van den dauw en sopten bij iederen stap in de doordrenkte, sponzige graspollen. Nu had ik wel den schaduwrijken woudrand kunnen kiezen, maar de morgenzon is zoo heerlijk en

het uitzicht zoo wijd. Ik zou dien dag nog bladeren genoeg zien. De mildheid van een stralenden Papoeschen Decemberdag lag over ons eiland. Zoo'n zeldzaam mooie dag, zoo een met een effen hemel van 't glanzendste blauw en een koelen morgenwind die van de bergen daalt. Zoo'n dag, dat de zon gouden nevels maakt tusschen de boomen en schittersprankels van de druppels in het gras.

Aan den zoom van het oerwoud kleurden de bloemen van de kembang-sepatoe, de boenggoer en flamboijant. Rustig stapte ik verder, meer en meer woudtoe, want daar ergens tusschen de ricinusstruiken begon de weg naar het binnenland. Ver achter mij aan kwamen mijn jongens. Als twee reusachtige schildwachten stonden een paar broodboomen waar de weg naar binnen begon. Wacht, eerst een knuppel snijden! Zoo'n stevige stok was gemakkelijk en wellicht ook nuttig straks. Nu naar de bergen. De weg . . . ach, was het maar een weg geweest! Een smal, platgetreden voetpaadje voerde door stug struweel, dat steil opschoot en overal vol scherpe klitten stond. Aan beide zijden ricinusstruiken afgewisseld door stoelen verwilderde pisang en hier en daar een kokospalm. 't Was hier minder zonnig, maar niet minder warm — een temperatuur als in een bakkersoven. Wanneer mijn khakibroek zich door het ruige onkruid schuurde, werkten de klitten zich los van hun stoppelige stengels en bleven aan mijn putee's hangen. Dien rommel er af trekken zou een dagwerk zijn geweest. Mijn beenen groeiden bij iederen stap aan en werden dik als olifantspooten.

Na een kwartier wandelen bereikte ik het Papoeadorp, Seroei-Darat. Het gehucht was geheel verlaten. De menschen waren naar hun tuinen, waar de vrouwen hun

aardknollen rooiden of met den pootstok druk in de weer waren, terwijl de mannen rondsletterden in de buurt om met pijl en boog wat vleesch te krijgen als toespijs bij de sagobrij en zoete aardappelen. De poedelnaakte kinderen speelden en buitelden lustig rond om de tuinhutjes. Toen ik het gehucht gepasseerd was, daalde de weg al spoedig naar den rivierkant. Nu was het uit met de klitten en stoppels. Groene varens rezen tot meters hoog en een zwoele aardlucht steeg uit den vochtigen bodem. Thans kwam de knuppel te pas, want meer en meer zakten mijn laarzen in een vette modder en smakten met moeite los uit die taaie, kleverige massa. Hier was uitkijken naar slangen wel noodig, want de moerasachtige rivierstrooken zijn er vol van. Hoe meer ik de rivier naderde, hoe moeilijker het mij werd om over omgevallen boomstammen en gladde steenen een weg te banen. Weldra zat ik dan ook tot aan mijn hals onder het slijk. Dikke zweetdruppels dropen van mijn wangen en een winkelhaak in mijn broek gaf de plaats aan waar de lange dorens van een jongen sagopalm dat kleedingstuk hadden gescheurd. Maar reeds hoorde ik het klaterend-heldere gekabbel van de Marjadai-rivier die hier langs stroomt. Zittend op een losgewoelden rietpol, genoot ik weldra van het schilderachtige gezicht dat het heldere voort-huppelende rivierwater mij bood. Hier zou ik mijn jongens afwachten en dan langs de oevers mijn weg naar Mantenboe vervolgen. Toen ik een paar minuten gerust had, trok ik mijn bemodderde kleeren uit en dook, op een diepe plaats, in het koele nat. Wat was dat een verkwikking! Na zoo een poosje rondgescharreld te hebben tusschen de steenen van de rivierbedding, spoelde ik mijn kleeren uit en legde alles op een paar groote zonnewarme keien te drogen. Languit lag ik daar, omspoeld door de

klaterende golfjes, te staren naar het landschap. De hoge blauwe bergen baadden in zonneschijn. Een paar groote vlinders speelden krijgertje boven de rietpluimen en een koppel kroonduiven streek rustig neer in de vruchtrijke kroon van een wilden vijgeboom. En dat in het hartje van December! Zoo moet het paradijs geweest zijn, dacht ik, terwijl ik mijn sporthemd liet glijden over mijn blooten rug; alles is hier harmonie.

De komst van een groepje Papoea's deed mij haastig mijn toilet voltooien en riep mij weer uit mijn droomgepeins tot de werkelijkheid terug. Met een viertal binnenlanders die schijnbaar van een jacht terugkeerden, kwamen ook mijn jongens uit het woud te voorschijn. Al gauw zaten allen op de steenen rondom mij. De pijlen en lansen werden neergelegd en ook de draagtasschen, gevuld met jachtbuit. Een hartelijken groet moet men van Papoea's niet verwachten, dat is zoo hun gewoonte niet. Blij met de rustpauze, zetten ook mijn jongens hun bagageblikken aan den kant.

Met een pruijpje tabak, dat gretig werd aangenomen, zette ik de mannen wat op hun gemak. De jagers vertelden een en ander van hun jacht. Zij waren niet onvoldaan over den verkregen buit. Alleen een oude man staarde somber voor zich uit. Natuurlijk moest ik de geschoten dieren ook eens bewonderen. Het lekkerste boutje zou ongetwijfeld dat roodbruine buideldier opleveren. Het was een mannetjes-koeskoes dat wel zes kilo woog en dat nu stijf en koud door de doodelijke pijlwond, uit de draagtasch werd getrokken. De oogjes van het mooie dier blonken nog als karbonkels in het verstandige snuitje. De oortjes lagen in een wollige vacht verscholen en de lange staart, geheel onbehaard, had veel van een dunne bietekroot.

Dan waren er nog een paar klapperratten en een stekelige mierenegel. Alles bij elkaar een lekker gerecht op een Papoea-disch.

Het viel mij op, dat de oude baas niet erg op zijn gemak was. Hij was echt uit zijn humeur en zelfs voor het pruimje tabak, waarvoor de andere mannen mij dankten, kreeg ik nauwelijks een knik. Daarom wendde ik mij in het bijzonder tot dezen grijsaard en probeerde te ontdekken wat hem in den weg zat. Gemakkelijk ging dat niet, maar na een poosje kwam de aap uit de mouw. De oude man was teleurgesteld.

„Kijk, toean,” zei hij, met zachte, eentonige stem, „dat is nu al van de vorige volle maan af, dat ik tevergeefs er op uit ben geweest om aan een wensch van mijn vrouw te voldoen. Zij ligt bij het haardvuur in ons paalhuis en kan maar niet op de been komen. De karero ¹⁾ is er bij geweest en ook deze wist geen raad. Haar beenen, die vroeger zoo buigzaam waren als jonge bamboe, zijn geheel stijf. Zij kan geen sago voor mij kloppen en ik moet zelf het brandhout sprokkelen. Dat is voor mij een schande. Nu heb ik wel eens naar een tweede vrouw omgekeken, maar dan moet ik een bruidsschat kunnen aanbieden — en ach, ik bezit niets dan mijn wapenen en jachtgerei. Mijn twee zonen trekken zich niets van hun ouden vader aan en hebben zelf hun gezin. Laatst hebben wij bezoek gehad van een groep jagers uit den Biakstam. Eén van die lieden gaf mij den raad om een jonge kangeroe te vangen en uit de achterpooten van dat dier de pezen te snijden en die boven het vuur te drogen. Als mijn vrouw dan die pezen samenvlecht en als snoer om de knieën draagt, zullen haar stijve beenen weer lenig worden. Ik ben er al zoo lang op uit en heb

¹⁾ karero — medicijnman of toovenaar.

menigmaal kangeroe's onder schot gehad, maar het schijnt wel of de fakniks¹⁾ mij tegenwerken, want telkens schieten mijn pijlen het doel voorbij. Nog vandaag zag ik een mooi kangeroe-wijfje rondspringen. Ik riep Mantabori, de schim van mijn overleden vader te hulp, maar ook dat hielp niet want het wild ontkwam even vlug als een zonnestraal. Men zal mij bovendien nog bespotten ook. Wat baat het of anderen gelukkiger zijn? Het is voor MIJN vrouw en dus moet ik zelf het dier bemachtigen, wil de krachtbron der pezen mij helpen."

Ik knoopte het verhaal van den ouden jager goed in mijn ooren. Hier op deze plaats en na zoo'n teleurstelling, zou het niet in goede aarde vallen, den man op zijn heidensche dwaling en onkunde te wijzen. Maar, deze man moest op ons Kerstfeest komen en dus bracht ik het gesprek op de aanstaande dagen en noodigde de jagers uit mede met ons te komen naar Mantenboe en het feest te vieren. Het zouden geen rasechte Papoea's zijn geweest indien zij dit aanbod niet hadden aangegrepen.

Het werd tijd, den tocht te hervatten. In gezelschap van de jagers, die denzelfden weg uit moesten, kon het een gezellige trip worden. De jongens namen de bagageblikken weer op den rug — de jagers hingen hun weittassen om en daar ging het voorwaarts.

De bergtoppen, ruig begroeid, praalden in vollen zonneluister. Talrijke vogels scheerden over de hoofden der mannen en doken overal in de rietschorren. Nu en dan moesten we de rivier oversteken en zochten de voorste mannen een drift, waar het klaterende water ons niet verder dan de enkels bespoelde. Zoo voortgaande achter mijn gidsen had ik volop tijd om weer den draad van mijn

¹⁾ faknik — aardgeest.

gedroom te hervatten. Neen, een paradijs was dit oord toch niet. Ook hier was de zonde gekomen en ook hier was verdriet en staken de dorens. Die oude man tobde over de ramp van zijn huis. De mensch moest ook hier in het zweet zijns aangezichts het voedsel verwerven. De sterke heerschte over den zwakke. Neen, geen Eden, hoe schoon ook. Maar toch waren deze menschen te benijden, boven de voortgedreven massa in de groote steden van Europa. Zij hadden niet geleerd de natuur aan zich te onderwerpen, zooals in de wereld der moderne techniek. Zouden zij daarom zoo vrij gebleven zijn?

Mijn ziel dronk de schoonheid in van het frissche groen der jonge bamboe-scheuten naast den weg, die een berceau boven mijn hoofd vlochten van teere groenvaantjes, waarin het al van leven ritselde.

Kalmpjes aan, we hadden immers den tijd, ging het verder. Nu en dan rustten we wat uit op de steenen langs de rivier. Onzen maaltijd genoten we onder het lommer van een hoogen pandanuspalm, die genoeg schaduw bood om hier in het middaguur koel en beschermd te rusten.

Het dal verengde zich. De strooming van het water werd sterker. Reeds kostte het ons moeite door het water te komen en tot over het middel nat, kwamen we telkens weer aan den oever.

Een hardgestampt pad voerde langs de bergglooiing hooger en hooger.

Rookzuilen gaven in de verte de plaats aan waar de bergkampong Mantenboe was gelegen. Een zwenking van het steenige bergpad en daar lagen de paalhuisjes in een dubbele rij, verscholen onder het gebladerte van het dal beneden ons. Er heerschte drukte en bedrijvigheid in en om die huisjes. Overal flakkerden haardvuren

op en zonden de rookpluimen door de atapdaken naar de toppen der boomen en nog veel hooger de lucht in, waar de rook als een stille kolom toeven bleef. Op dit uur werden de maaltijden gereed gemaakt. Een geur van rookend en smeulend brandhout — sagobrij en vleesch, kwam ons tegen, toen we het gehucht binnen kwamen. Honden jankten en sprongen rond. Menschengepraat en kindergeroep vervulde de lucht. Op dit uur van den dag is de vreemdeling welkom. Alles bij elkaar noodde tot verblijf.

Ik groette de jagers, die verderop gingen en vervolgde mijn weg met mijn jongens naar een heuveltje dat midden in het dal, als een brug tusschen twee hooge bergwanden gelegen was. Op dat heuveltje bloeiden bloemstruikjes en daartusschen stond een klein huisje zóó schilderachtig gelegen, alsof het een model was voor een tentoonstelling van landelijke kunst. Een lange lijn vol wit en bont waschgoed verbond het gebouwtje met een schuur en kippenhok, en maakte het geheel nog kleurvoller. Een stelletje kippen liep her en der en op het ruige bladerdak zaten een paar duiven te trekkebekken. Dat was nu de goeroewoning en daar zou ik het Kerstfeest vieren. Kon het mooier?

Mijn komst nam echter voor eenige oogenblikken die rust wel weg. Uit de goeroewoning traden de goeroe en zijn vrouw te voorschijn en daarachter kwamen, een beetje schuw, de kleine zwarte kroeskopjes van de kinderen, net boven de omrastering van de voorgalerij uit. Uitroepen van blijde verrassing en welkom deden de kippen uiteen rennen en de duifjes opvliegen. Maar spoedig was de vrede weer hersteld. Ik had mijn doel bereikt.

De sprekende steen

De drie dagen van voorbereiding waren voor mij buitengewoon prettig. In de kleine goeroewoning deden mijn Papoesche helper en zijn vrouw alles om het „toean” naar den zin te maken. Hoe primitief alles ook was, ik kon er mij gemakkelijk in schikken. Wanneer ik een wandeling deed door het dorp, hier en daar een zieken Papoea opzocht en gewonden hielp, hoorde ik in de schoolkerk vaak de stemmetjes der kleine Papoea's die druk bezig waren de kerstliederen te repeteeren of de teksten op te zeggen die op het feest gevraagd zouden worden. Ook verbrak nu en dan een helder spel van de bamboefluiten op eenmaal de rust van het dal.

Mantenboe is het voorbeeld van een bergkampong waar het Evangelie nog maar voor korten tijd is gekomen; waar wel reeds een groepje Papoea's zijn toegebracht, maar het grootere deel der bewoners nog op twee gedachten hinkt. Zij kunnen de heidensche denkbeelden niet gemakkelijk loslaten, maar haken toch naar de verlossing, de rust en den levensmoed die het Evangelie biedt. Mijn Papoesche helper, Christiaan, is hier DE man op zijn plaats. Zelf gewonnen en van harte den Heere toegedaan, heeft hij tact om met de menschen om te gaan en dringt hij niet aan op een overijld besluit, maar werkt door zijn prediking en onderwijs kalm in op de harten. Gemakkelijk is zijn taak niet. Het heidendom bindt de menschen met ijzeren ketenen. Vrees voert tot wreedheid en onkunde leidt tot leed en ellende.

De grootste moeilijkheid was hier al jaren het geloof van de Papoea's in den sprekenden steen.

Op de hoogste toppen van het gebergte, dat het dal van Mantenboe insluit, staat een geweldig stuk koraalsteen.

Wondere krachten der natuur hebben in overoude tijden dien steenbrok daar gezet en als een oude ruïne, omhangen van slingerplanten en omlijst door boomkruinen, vangt dat gesteente des avonds de laatste zonnestralen op en gloeit dan in rooden schijn als was het gevaarte van gloeiend metaal.

Toen ik op een avond naar dat verschijnsel zat te turen, kwam juist Christiaan binnen, die mij een kop thee bracht.

„Ik zie, dat u naar dien gloeienden steenklomp kijkt, toean. Dat is nu onze machtigste tegenstander. Wat zou ik er niet voor over hebben, als die rots er niet was. Tegen de menschen kan men strijden — tegen de booze geesten ook, want de Goede Geest helpt wie Zijn hulp aanroept tegen den booze, maar tegen steen is men machteloos. Want, weet u, die steen is niet dood!”

Ik keek mijn trouwen helper vragend aan.

„Ja, u kijkt verbaasd, maar het is de zuivere waarheid. Ik geloof, dat vele menschen hier tot „toean Jezus” hun toevlucht zouden nemen, als die steen er niet was.

„De Papoea's hier hebben een overoud verhaal, dat van die steenrots vertelt. Het is nog zoo lang niet geleden dat mij de oude Ingkaboesi, een eenzame kruidenzoekster uit de bergen, dat verhaal heeft medegedeeld. We hadden het over de macht der fakniks en toen zei ze mij, dat geen honderd toean-pandeta's haar uit het hoofd konden praten, dat de aardgeesten macht hebben over leven en dood der menschen. Die hebben dat steengevaarte opgericht en huizen er. Wie hun wil weerstreeft wordt gedood. Zij noemde mij de namen van gestorven stamleden die het een of ander gedaan hadden waardoor de aardgeesten verstoord waren en die nu niet meer onder ons wonen. Hun schim zwerft reeds lang in het schimmen-

rijk. En weet u, hoe die lieden gedood zijn? Ze werden gelokt naar dien steen in het gebergte — als zij daar aankwamen, begon de steen te spreken. Verlamd van schrik hoorden dan die arme menschen de stem van den steen aan, maar als zij in de kampong terug keerden konden zij geen woord navertellen van hetgeen zij gehoord hadden. Zij waren stom — het vuur van den steen deed hun bloed koken — zij kreunden slechts en stierven kort daarna onder hevige pijnen. Niemand van de kamponglieden durft naar dien steen te gaan, alleen Ingkaboesi weet den weg en haalt er haar nap-nappers. Maar zij durft het ook, want haar geest is door een faknik ingenomen.”

„Wat zijn nap-nappers?” onderbrak ik het verhaal.

„Dat zijn planten, die alleen op den sprekenden steen groeien. Het zijn dikke vreemdvormige stengels, vol wratten en uitsteeksels. De bladeren zijn lang en plat. Er wonen zwarte mieren in de stengels. De Papoea's gebruiken de nap-nappers om hun vijanden te treffen. Wanneer de een boos is op den ander, maar hem niet durft uitdagen, fluistert hij een vervloeking op het blad van den nap-napper en probeert daarna stilletjes dat blad in de draagtasch van zijn vijand te smokkelen — of legt het daar, waar zijn vijand er op trappen zal. Het gevolg is, dat de man hevige gezwollen krijgt en ernstig ziek wordt. Ingkaboesi heeft al heel wat van die planten verkwanseld.

„Nog kort geleden hebben we hier weer een slachtoffer van den sprekenden steen gehad. Op een namiddag kwam er een man uit de bergen, die heel ziek was. De karero heeft uren lang geprobeerd om de levenskracht terug te roepen en den faknik uit te drijven. Maar hij ging ten slotte onvoldaan heen. Hij kon niet helpen. Toen, heel

in stilte, kwam de vrouw van dezen man, die steeds in onze samenkomsten is, mij roepen. Ik ging er dadelijk heen. Bij het haardvuur lag de man. Hij kon niet spreken en zijn geest dwaalde ver weg naar het schimmenrijk. De vrouw vertelde mij schreiend, dat haar man alleen naar de bergen was gegaan. Hij had een groot buideldier gezien en was het gevolgd, om het te speren. Hooger en hooger was het dier gesprongen en toen moest haar man wel gekomen zijn in de nabijheid van den sprekenden steen. Zoo had het de karero verklaard. Nu lag hij daar, stom en versteend. Straks kon over hem de doodenzang worden aangeheven. De aardgeesten hadden hem zeker gestraft, omdat hij kort geleden brandhout had gehakt van een paal, die overgebleven was van het vroegere geestenhuis.

„Toean, ik heb gebeden, ik heb gesmeekt of Toean-Jezus Zijn kracht wilde openbaren en de leugen van dit bijgeloof wilde wegnemen, maar . . . de man stierf nog voor de maan was opgeklimmen en God heeft mijn gebed niet gehoord. De vrouw komt nu niet meer in onze samenkomst en de kinderen komen niet meer naar de school. De karero heeft meer macht dan ik.”

— — — — —
De duisternis was gevallen. Stil was het geworden op de voorgalerij van het goeroehuis. Alleen uit het dal steeg nog wat geruisch op van pratende menschen en hondgeblaf. Achter in de woning zong de goeroevrouw met zachte stem haar kleine lieveling in slaap.

Daar zat ik nu! Het was er mij niet gemakkelijker op geworden. In deze omgeving met zulke menschen, die door vrees en bijgeloof gevangen waren, moesten we nu Kerstfeest gaan vieren. Zouden zij er wel iets van begrijpen? Hoe moeilijk was het werk — maar toch ook,

hoe heerlijk! Want, immers voor zulke vreesbevangen en is juist de Heiland der wereld gekomen!

Vóór alles had echter mijn helper nu een goed woord noodig. Daarom hervatte ik het gesprek. Onwillekeurig deden mij de teerheid van het onderwerp en de vredige avondstemming rustig en zacht spreken.

„Je begrijpt wel, goeroe, dat God je gebeden wèl heeft gehoord. Heeft Hij Zelf niet gesproken: „Roep Mij aan, Ik zal uw stem hooren”? Dat Hij je niet hielp in die moeilijke oogenblikken en je als 't ware alleen liet staan, zal wel met een wijze bedoeling geschied zijn. Kijk eens, Chris, ik geloof wel, dat ik je strijd begrijp. Ik weet heel goed, dat ook jij niet los kunt komen van de gedachte, dat die steen groote macht heeft over de geesten der menschen. Voor jou staat hij daar als een reusachtige vuist, die dreigend is opgericht hoog op de bergtoppen, de vuist van den booze die je toeroept: „Waar is nu jullie kracht?”

„Maar nu zal ik je eens wat zeggen waarvan je ooren tuiten zullen. Ik geloof juist, dat die steen daar geplaatst is door *God!* God laat hem rustig daar staan in het woud, tot op Zijn tijd die rots zal vallen. Wanneer die tijd komen zal? Laten we eens kalm nagaan of de Heere het wellicht Zelf ons zegt in Zijn Woord.

„Er was eens een volksstam, die langen tijd in slavernij gezucht had; een slavernij wellicht even zwaar als de boeien waarin de Papoea's hier zuchten vanwege de fakniks. Dat volk was Gods eigen volk, dat Hij geroepen had en waaruit eens de groote Verlosser, Jezus zou voortkomen. Daarom zond God Zijn knecht Mozes, om dat volk uit te leiden uit de slavernij en te voeren naar een mooi land vol vruchtbare kampongs en waterstroomen. Maar, dat ging zoo maar niet één, twee, drie. Dat volk

moest leeren om waarlijk vrij te worden. De slavengeest moest er uit. Want soms, als het tegenviel op reis naar het land der belofte, wenschten die slavengeesten weer terug te gaan naar hun strenge meesters van vroeger. Eindelijk na vele jaren van strijd, geduldsoefening en zwakheid, kwamen die menschen aan de grens van het beloofde land. Maar . . . daar lag een groote stad, van steen opgetrokken, met sterke muren en poorten. Die steenen tartten de menschen en riepen: „Waar is nu jullie kracht? Waar is jullie God? Wie kan ons omver werpen?” Toen vreesden die mannen zeer en er zijn er natuurlijk geweest, die met zichzelf verlegen werden en er liefst maar stilletjes tusschenuit geknepen waren. Maar God wilde nu juist eens probeeren of Zijn volk op de reis door de zandzee geleerd had op Hem te vertrouwen. Hij liet de menschen rustig om de steenmassa heen loopen. Eerst éénmaal, toen nog een maal. Natuurlijk zijn er geweest die vroegen: „Is dat nu geen dollemanswerk? Laten we er mede uitscheiden. De steen is te sterk en wint het van ons.” Maar die geloofden hielden vol en wachtten op Gods tijd. De derde maal, de vierde maal, al maar kijken naar dien onbeweegbaren steen. Den vijfden keer, zesden keer, al maar rond loopen en kijken naar de onverbreekbare steenmassa.

„En toen . . . den zevenden keer, dat die menschen daar maar rustig liepen, toen moesten zij er muziek bij maken. Dat had God hun bevolen. De bazuinen schalden. „Blaast er maar lustig op los, nu is het *Mijn* tijd” sprak God. En wat geschiedde? De steenmassa viel uit elkaar. De aarde beefde van den val. Er bleef geen stukje op elkaar. Toen zongen de bevrijde slaven hun lied van vrijheid en overwinning. De booze was verslagen, de Heere had de eindoverwinning behaald.

„Zou jij denken, Chris, dat wij nu gemakkelijker klaar komen? Wat bracht de overwinning — dat rondlopen of dat muziek maken? Neen, het was het *geloof* van Mozes en de zijnen; een geloof, sterker en harder dan een rotssteen. Zoolang de Papoea's hier en jij, mijn jongen, nog gelooven in de kracht van den sprekenden steen, zal het zuchten en weenen blijven. Je moet daar niet angstig meer naar kijken. Geloof in Gods kracht en wacht op Gods tijd. Als je zoover komt, dat je verzekerd bent: God zal doen wat wij niet kunnen; als je je volkomen aan Hem overgeeft, dan zal de tijd er zijn, dat ook die steen valt en geen Papoea meer zal gelooven in zijn kracht of die van de fakniks. God beproeft je vertrouwen, Chris, door dien steen. Vertrouw op Hem.”

En nu wilde ik wel, dat ge de oogen van mijn goeroe hadt kunnen zien! Daar straalde licht in en warmte. „Toean,” riep hij uit, „nu begrijp ik het! Mag ik dat verhaal vertellen bij onzen lichtboom?”

Het Kerstfeest

Nooit zal ik het Kerstfeest vergeten, daar in dat kleine binnenland-dorp. Neen, het was geen grootsch feest vol luister en pracht. Menig verwende Europeaan zou er de schouders over hebben opgehaald. Maar ik weet, dat er Kerstfeesten zijn, waarboven zich een gesloten hemel welft en ook andere, waar de hemel geopend is en de engelen Gods mede instemmen met het lied.

Die geopende hemel was er boven het kleine berggehucht in Papoealand. Hoe aardig was de schoolkerk versierd met palmgroen en bloemen. Hoe vol was het er bij de morgenprediking toen oud en jong waren gekomen, heiden en Christen het gebouwtje vulden, deels uit heil-

begeerte deels uit nieuwsgierigheid. Hoe luisterden allen naar het Kerstevangelie, dat spreekt van Hem die arm werd om ook Papoea's rijk te maken. Ja, dat was een mooie kerkdienst en ik wenschte wel, dat de Hollandsche Christenen er getuigen van hadden kunnen zijn, hoe die bruine menschen luisterden en hoe die kleine kroeskopjes zongen. Maar vooral de feestavond was indrukwekkend. Toen om zes uur des avonds de zon was ondergegaan en de duisternis inviel, was er een ongewone drukte tusschen de paalhuisjes in het dal. De vier petroleumlampjes uit de goeroewoning en mijn twee reislantarens werden aangestoken en naar de schoolkerk gedragen. Glimmend-bruine schooljongens, in een rood-katoenen feestbroekje gestoken, droegen als fakkeldragers de lichten en uit elk huis dat zij passeerden kwamen feestgangers, die zich bij hen aansloten om mee te gaan naar de schoolkerk. Het werd een heele optocht, voorgegaan door het lamplicht, rustig voortschrijdend als ging iets heel plechtigs gebeuren. Een paar menschen hieven een lied aan. Daar klonk uit den stoet luid op, tot hooger dan de palmenkronen: „Daar ruischt langs de wolken een lieflijke naam.”

Hadden Ottow en Geissler, de stoere pioniers van Papoealand, die in 1855 landden op het eiland Mansinam en die bij alles wat zij medebrachten tot heil van dit volk, ook dat schoone lied van Gerdes brachten, in de Papoeataal vertaalden en het den heidenen leerden, dat eens kunnen hooren!

Hoe straalden dien avond de kaarsen van den lichtboom. Het waren er maar twee dozijn en toch, welk een feestelijke stemming brachten die stille vlammetjes in het primitieve kerkje.

Hoe smulden de kinderen van de pisangkoekjes, die de

goeroevrouw gebakken had. Waar smaken zulke koekjes lekkerder dan op het groote feest?

Maar wat voor mij het belangrijkste was, kwam na het ontsteken van de feestlichten, toen mijn helper daar stond in het kaarsenschijnsel en het verhaal begon te vertellen van de overwinning der vrijgekomen slaven over de steenen muren van Jericho. Wat kunnen onze Papoea's vertellen! Het was zeer stil in het overvolle kerkje, zelfs de kinderen zaten geboeid te luisteren. Of de Papoea's het verhaal begrepen? Daar was er geen, die niet moest instemmen met de woorden van hun stamgenoot en leider: „God beproeft ons. Nog staat daar de steen en tart ons als een satanskracht. Maar sterker is God en als wij op Hem bouwen dan zal Hij onzen angst wegnemen en ons doen gelooven, dat Hij altijd met ons is, waar onze weg ook heenvoert, al was het aan den voet van den sprekenden steen. Ook daar is Hij machtig en vraagt ons Hem volkomen te vertrouwen. Te Bethlehem is geboren de Zoon van God, die het licht heeft gebracht en waar Hij met ons is, daar wijken de booze geesten, ja zelfs de machtigste faknik siddert voor Zijn aangezicht. Die Jezus wil onze leidsman zijn. Hij kwam op de aarde om met Zijn leven en bloed ons vrij te maken van de macht der booze geesten.”

Toen zongen weer de kinderen en hun lied heeft mij, lang nog na de kerstdagen, in de ooren geklonken.

Hoe rein klonken hun stemmetjes:

„Al den weg leidt mij mijn Heiland,
wat verlangt mijn ziel dan meer?
Zou ik immer aan Hem twijflen,
die mij voortleidt keer op keer?

Zoete rust en zaal'gen vrede
heb ik steeds op Zijn bevel.
'k Weet, wat hier m' ook overkome,
Hij maakt alle dingen wel."

En nu zou ik het heerlijk gevonden hebben, als ik nog mocht vertellen, hoe de macht van den sprekenden steen werd gebroken en hoe dit Kerstfeest de aanleiding werd tot de groote verlossing der Mantenboeërs van de macht der fakniks. Maar dan zou ik een slot aan het verhaal maken, dat ik er zelf maar bij fantaseerde. Neen, zoo mooi is het nog niet. Wel zijn er velen, die toenaderen, en er begint ook in het binnenland een begeerte te komen naar de rust en zekerheid, die de Heiland biedt. Maar er zijn ook nog vreesbevangen en de sprekende steen is nog niet geheel weg uit het leven der binnenlanders. Geduld maar . . . niet vooruit loopen . . . op Gods tijd wordt ook hier de laatste kracht van den booze gebroken.